

ПОДИЗАЊЕ СПОМЕНИКА ДУШАНУ ПОПОВИЋУ У ЛОНДОНУ 1944.

Поводом стогодишњице рођења Душана А. Поповића, првака српског социјалистичког покрета, објављено је више значајних прилога у нашој штампи и периодици, који осветљавају на оригиналан начин или новим подацима обогаћују сазнања о животу и делу овог истакнутог политичара, теоретичара, преводиоца и новинара.

Један од таквих запажених нових прилога о животу и делу Душана Поповића је студија Nade Yuill под насловом „Душан Поповић у Лондону“, објављена у *Повијесним прилозима*.¹ Ауторка најдетаљније обрађује боравак Душана Поповића у Лондону 1918. године, што је и природно, а затим сасвим кратко износи податке из 1944 и 1959, везане за успомену на истакнутог српског социјалисту.

Како сам, проучавајући живот и дело глумца и редитеља Михаила Ковачевића (Београд, 1891 — Париз, 1961) наишао на до сада непознате податке и необјављена документа о подизању споменика Душану А. Поповићу у Лондону 1944. на гробљу Хајгејт (Highgate), то их, у прилогу, доносим. Из изјава које наводим, биће јасно како се глумац Ковачевић, који се налазио у Лондону од 1942. године, бежећи пред немачким фашистима из Француске, нашао побуђеним да буде један од иницијатора, а у великој мери и реализатор подизања надгробног споменика Душану Поповићу.

Нада Yuill у својој студији (стр. 260) наводи да је тешко могла наћи податке о акцији подизања споменика 1944, што је и схватљиво када се имају у виду околности: завршетак рата, приватна иницијатива групе родољуба, распад избегличке владе и први кораци дипломатских представника нове Југославије у Лондону:

„Једина писмена информација налази се у Управи гробља Highgate. Тамо је уписано да је „привремени власник Краљевска југославенска амбасада, за коју је овлаштен при потписивању Фуад Н. Azabagich“. Затим слиједи детаљне упуте о реновирању гроба и наплаћивање таксе за отварање гроба у износу од 45

¹ „Повијесни прилози“, Зборник радова Института за историју радничког покрета Хрватске, Загреб, година 3(1), 1984, стр. 233—288.

шиллинга". — До других писмених података Нада Yuill није дошла, а усмене информације добија од двојице новинара Слободана Глумца и Миливоја Суђића. Мада наводи податак да је Слободан Глумац, дописник *Борбе* из Париза шездесетих година, објавио прилог о глумцу Михаилу Ковачевићу у београдском листу *Спорт и свет* 1960. године, није донела појединости из њега јер, претпостављамо, није дошла до тог чланка. Како је поменути запис разговора Слободана Глумца с Михаилом Ковачевићем у Паризу, годину дана пре глумчеве смрти, значајан по томе што је то непосредно сведочење директног учесника акције обнављања гроба, навешћемо важније појединости из њега.

Чини нам се значајним податак да је успомена на Душана Поповића била веома жива у свести глумца Ковачевића и на догађаје од пре три деценије, који су за тадашње омладинце били животни путокази. „Напреднија омладина га је, уопште, ценила, утицао је, каже Ковачевић, на васпитање сваког од нас, могло би се рећи одлучно.“²

Подстакнут својом радозналешћу и иницијативама наше Војне мисије у југословенској колонији (која се налазила у месту *Harpenden*, на око 30 километара од Лондона), одмах се издвојио предузимљиви Михаило Ковачевић. Он се предао раду на разним облицима помоћи старом крају и афирмацији оних акција иза којих није могла стајати официјелно власт нове Југославије. Прва од таквих акција била је обнављање гроба Душана Поповића. Ковачевић је знао да је Поповић умро у Лондону и да је по својој изричитој жељи сахрањен поред Марксовог гроба.

Ковачевић изјављује Глумцу да је лако нашао Марксов гроб, али ни трага од гроба Душана Поповића. „Нашао је, најзад, архиву Француске војне болнице, у којој је српски социјалистички лидер умро, као „војни обвезник“ (да се не би плаћали болнички трошкови),“ те долази до катастра гробља Хајгејт:

„...Тамо, што кажу, на сантиметар мере парцеле. И, заиста, нађем план тога дела гробља: поред Марксове гробнице учртано место Поповићевог гроба, и пише: „Душан Поповић — тјтор Остојић.“ По правилу се у катастар морао уписати онај ко се стара о гробници, па је тако уписано име пуковника Остојића, који је у то време био војни аташе у Лондону...“ Овде морамо за тренутак прекинути Ковачевићева сећања и унети исправку поводом помињања презимена Остојић. Као што се може видети из смртовнице (види: илустративни прилог бр. 1) тјтор Поповићевог гроба био је „*Z. Ostojich*“, односно Живан Остојић, кројачки радник, који је био и при самртној постељи Душана Поповића у тренутку смрти („*Present at death*“), како стоји у документу и што је истраживањима утврдила Н. Yuill у наведеном раду.

² „Спорт и свет“, Београд, бр. 189, 7. VI 1960, стр. 16.

Ковачевић наводи даље следеће појединости: „Кажем у катастру да ја хоћу да се старам о том гробу. Онда ми кажу да не могу, да нисам тугор, и да је, уосталом, одавно одлучено да се гробница раскопа и да се кости пренесу у заједничку раку, пошто се о гробу одавно нико не стара. Било је то 1944 — протекло је 26 година од сахране. После 25 година протекло је 'гробљански рок'. И, да није био рат, да је било радне снаге, гробница би била прекопана...“

Михаило Ковачевић је изјавио Глумцу да је „издејствовао себи да буде признат за тугора“, односно власника гроба, Д. Поповића, а Нада Yuill наводи чињенице које оповргавају Ковачевићев навод:

„Након дуљих увјеравања да Поповић нема никога од наследника у Енглеској и да је своједобну сахрану организирила група људи која се више ту не налази, Управа их упућује на Југослаvensку амбасаду у Лондону, која је надлежна за рјешавање таквих проблема. У Лондону се у то вријеме налази избјегличка влада са својим дипломатским представништвом, и Ковачевић и Михаило Петровић проналазе међу особљем посланства особу која је вољна да се ангажира. То је Фуад Азабагић, трећи секретар Амбасаде, који пристаје да постане формални власник гроба Душана Поповића и тиме су руке организатора слободне.“ (Стр. 260.)

О акцији на обнављању споменика Душану Поповићу сведочи и изјава Жике Павловића (1917), предратног графичког радника и тадашњег службеника Танјуга у Лондону, дата аутору ових редова 22. новембра 1983:

„Ковачевић је организовао међу Југословенима читав низ акција на прикупљању помоћи за уређивање гроба Душана Поповића. У том циљу организовао је своје солистичке концерте на којима је изводио познате монологе из свог репертоара, а најчешће из Шекспирових дела. Сећам се посебно Ковачевићевог Шајлока. Такве глумачке продукције организоване су по клубовима, па су две одржане и у просторијама Танјуга, где је пре рата била југословенска војна мисија. Улазница је био добровољни прилог. Даване су знатно веће суме него што је то била цена једне „нормалне“ улазнице, мада наш свет који је долазио на такве скупове није био из реда оних богатијих.“

Павловић се сећа да је једно лондонско позориште позајмљивало Ковачевићу „шекспиријанске“ костиме за овакве прилике. Позорница је бивала импровизирана једном завесом или неким параваном.

„Мика, како смо сви звали Ковачевића, радио је са великом љубављу и одушевљењем, тако да је после вишемесечне акције, овај подухват са лепим успехом привреден крају,“ закључује Жика Павловић.

На штампаној позивници, на чијој је полеђини уједно и за хвалница за прилог фонду за подизање споменика, стоји:

„Одбор за подизање споменика Душану Поповићу на Гробљу у Highgate има част позвати... на Комеморативни Збор у Југо-

словенском дому, 2, Lowther Gardens, Exhibition Road, S.W. 7 у среду, 8. новембра 1944. у 18,00 часова.“ (види: илустративни прилог бр. 2).

На том збору Михаило Ковачевић је одржао пригодан говор који је сачуван у његовој личној архиви, и који доносимо у целини (види: прилог I), као и реч изговорену над гробом Душана Поповића на Хајгејту 11. новембра 1944. године (види: прилог II и фотос). Мада се ова два документа међусобно преплићу и, наравно, местично понављају, ми их доносимо у целини, јер су својеврстан докуменат о том времену и прилог оскудно забележеној хроници акција родољуба из југословенске колоније у Лондону, подстакнутих и иницираних од стране, најпре, наше Војне мисије, а потом и Амбасаде Федеративне Демократске Југославије.

На надгробној плочи утиснуте су следеће речи:

To the memory of
DOUCHAN A. POPOVITCH
1884—1918
Serbian Socialist leader
From his Yougoslav friends
London 1944

(види: илустративни прилог, бр. 4).

„У то време“ — каже Ковачевић — „одржана је у Лондону конференција социјалиста из савезничких земаља. Председник конференције Толедано — Мексиканац, мислим — отишао је на Хајгејт да се поклони гробу Карла Маркса. Видео је тада и спомен-плочу Душану Поповићу, и сутрадан му послао на гроб киту цвећа...“

XXX

Као илустрацију и друге иницијативе, обележавање зграде крме у којој је боравио Доситеј Обрадовић у Лондону 1785, у чему је такође активно учествовао Михаило Ковачевић, доносимо његово писмо упућено нашој Амбасади приликом напуштања Лондона маја 1945. и повратка у Париз (види: прилог III).

XXX

Надам се да ће радови Михаила Ковачевића, које доносимо, унети више светлости на догађаје из новембра 1944. године у Лондону, који су омогућили да се сачува гроб српског социјалистичког првака и да његови остаци од 1959. године почивају у домовини, у Алеји великана на Новом гробљу у Београду.

ПРИЛОЗИ

Прилог I

Госпође и Господо!
Другови и Другарице!

Дозволите да у недостатку материјала прочитам оно што наша *Народна енциклопедија* пише о пок. Душану Поповићу:

„Поповић Душан (рођен 24. децембра 1884, Драгово, срез левачки, округ моравски, умро 8. новембра 1918, Лондон). Од 1903. био је сарадник *Радничких новина*, а доцније и главни уредник. Радио је на часопису *Борби*, који је покренуо са Димитријем Туцовићем. За време рата радио је на немачким, француским и енглеским листовима. Засебно је штампао две расправе: *Акција и тактика* (1910) и *За слободу штампе* (1911). За време рата изишла је његова брошура *Апел цивилизованим народима*, у којој је тачно и снажно описан рад окупаторских влада Аустрије и Бугарске на територији Србије за време док Поповић није отишао на конференцију у Стокхолм. Преводио је дела Карла Маркса, Бебела, Каутског, Жила Геда и других социјалистичких писаца. Међу свима социјалистичким новинарима за последње четврт века, Поповић је имао највише духа, био најбољи стилист, и успевао је да начини за читање пријатним и најтеже проблеме о којима је писао.“ Потпис: Јаша Продановић.

Ја сам лично познавао пок. Душана Поповића веома мало, био сам и сувише млад да бих га могао и разумети, али у колико сам га знао дозволите да речем:

То је било у Београду између 1910. и 1912. године. Мислим да је баш 1910. године отворен Раднички дом, онај код Славије.

Тај дом је подигнут од прилога и акција које су сакупљали Душан Поповић и његов друг Димитрије Туцовић.

*

За нас младиће најпривлачнија страна тога Дома била је његова новоотворена библиотека. На забаве као и на зборове нисмо могли ићи када су били увече јер родитељи нису нам то дозвољавали.

А ако се случајно дозна да је неко од нас и био онда му се угрожавало (бар мени): „Видим ја да ћеш ти завршити твоје дане у Пожаревцу.“ (Пожаревац — то је била политичка казни-оница, робија.)

И признајем да сам се ја, као и моји другови вршњаци по мало и са неком тужном нотом сматрали као политички мученици.

*

Шта је био наш младићки идеал у то доба?

Ослобођење Косова. Мржња према Аустрији због Анексије Босне и Херцеговине.

У исто време био је на књижевном пољу највећи утицај руске преводне литературе. Ми смо читали, да не кажем гутали одличне преводе Лава Толстоја, на пример *Рат и мир*, па Достојевског, Леонида Андрејева. Његов *Црвени смех* из руско-јапанског рата, као и прве преводе Максима Горког.

*

У Народном позоришту гледали смо по неколико пута Толстојеве романе прерађене за сцену — *Ана Карењина* и *Васкрсење*, *Ревизор* Гогоља и *На дну живота* Максима Горког.

*

Могу рећи да је највећи део нас младића био или се бар сматрао као толстојевац. Ми смо без сумње много мање разумели његову велику артистичку вредност — нас је више привлачио онај морал који је он проповедао. Та љубав према Толстоју ишла је тако далеко да вам је могу илустровати са једном анегдотом која је за оно време била веома непријатна.

*

Мој отац ме је повео на чај у Руско Посланство где сам нешто рецитовао на руском језику. После похвале од присутних, посланик Хартвиг ме је удостојио тапшањем по рамену и рекао моме оцу неколико лепих речи на мој рачун.

Сав раздраган од среће ја сам га запитао: „Је л' те, молим Вас, зашто Лав Толстој није цар Русије?”

Мислим да је непотребно причати пометњу која је настала и неугодни положај мога оца, али ја нисам био крив што ми је *баш* отац давао да читам Толстоја.

*

Али пређимо на Душана Поповића.

У то време, поред других превода из руске књижевности појавио се и роман Арцибашева *Сањин*, који је имао огромног успеха.

Садржина је та да се проповеда слободна љубав, неограничена, без и најмање одговорности, итд.

Један велики део омладине под вођством „анархисте“ Крсте Цицварића прихватио је тип Сањина као најидеалнијег човека.

Ми, толстојевци, који смо такође читали тај роман били смо у недоумици. С једне стране у Толстојевом *Васкресењу* кнез Нехљудов који је завео једну обичну слушкињу Катјушу и која је после тога тако посрнула да је због учињеног злочина доспела и на робију. Он, кнез, оставља све и одлази за њом у Сибир, па моли Катјушу Маслову да му буде законита жена, јер само тако може искупити свој грех према њој.

Дакле, с једне стране морал Толстоја био је тај да смо ми и обичне уличне проститутке сматрали само као жртве друштва и поштовали их, као да су нам рођене сестре, а с друге стране Арцибашев и његови следбеници доказивали су да се и од најчедније девојке направи проститутка.

Ми смо изгледали реакционарни, а Крста Цицварић и његове присталице — слободоумни и револуционарни.

Стајали смо на раскрсници нашег духовног живота.

Ту нас је спасао Душан Поповић.

*

Он је написао једну малу студију где је доказао и јавно жигосао и Арцибашева и његовог Сањина, а поготово Крсту Цицварића као разорне елементе овог друштва, штетне и као нешто најнеморалније што се да и замислити.

Ми смо одахнули, јер слеђено срце је поново прорадило — нас је загрејао Душан Поповић. Наш нови учитељ, који нам је спасао младићку душу.

*

Од тог момента ми смо ишли и на зборове у Раднички дом да слушамо његове говоре.

Признајем да о Карлу Марксу и његовим теоријама о капиталу нисам разумео ни деведесетдевети део, али има онај један који је можда и најважнији, а то је да сам почео размишљати да на овом свету постоји и нека радничка класа која исто тако има права на живот једног човека и да жена није више домаћи роб — него пуноправна грађанка и друг.

Томе нас је учио Душан Поповић све до рата 1914. године када смо заједно са њим прихватили национални идеал који нам је указао Гаврило Принцип. Један од вођа српских социјалиста Димитрије Туцовић је погинуо као резервни капетан још у самом почетку рата, а Душан Поповић је под окупацијом остао у земљи. У Булгији под Бугарима. Јануара 1916. он је дошао у Београд, а новембра 1917. створио се на конференцији у Стокхолму, где

је у својству секретара Српске социјалистичке партије заступао наше интересе.

Ту је издао свој чувени *Апел српских социјалиста цивилизованим народима* са предговором Камила Изманса, данашњег председника белгијске Скупштине.

У том позиву — који имам овде пред собом — штампаном у Стокхолму новембра 1917. на француском језику, говорећи о окупацији Србије 1915. од стране Аустро-Угарске и Бугарске, уз припомоћ немачке војске, Душан Поповић пише о грабежу који непријатељи називају реквизицијом, о злочинима названим казном експедицијом, о њиховој политици за исхрану која ради на томе да народ умори глађу, па чак о уништавању приватних штампарија да се не може штампати ни јеловник ни посмртна листа. Дозвољен је био само један лист *Београдске новине*, али као орган војних окупаторских власти. А професионални српски новинар ако сарађује да би зарадио кору круха — сматран је издајником.

Говорећи о батињању, мукама и убиствима — Поповић највише оптужује аустројског поручника Видмана, шефа београдске полиције, који је имао све три године окупације неограничену власт. Ма ко — од бившег министра па до најобичнијег радника — у Београду зависио је само од његовог личног каприца. Није било особе која се није жалила на њега, или је била тучена или бар вређана. Говорећи о његовим злочинима Поповић завршава:

„Србија не зна створа кога би више мрзела од тога тиранина.“

Између осталог Поповић спомиње и уништење библиотека Радничког дома, као и то да су од Српске социјалистичке партије само у Београду отели 50.000 динара.

*

О бугарској окупацији Поповић већ друкчије говори. Дозволите да га у тачном преводу цитирам:

„Бугарски војник, односно наоружани народ, оставио је на освојено српско становништво врло добар утисак... Обичан бугарски војник имао је само симпатије према нашем народу и осећао родбинску везу исте расе — која их спаја... Ти синови бугарског народа — плакали су на рушевинама Србије, дубоко жалили што виде како Бугарска и Србија већ по трећи пут воде братоубилачки рат.“

Да, било је злочина с бугарске стране и то каквих, али Поповић то врло лепо доказује да је било само онда када је стигла власт, администрација званичне политике Софије. Само ту Бугарску он напада: Бугарску једног реакционарног Радославова, као и династије Побурга.

*

На данашњи дан, 8. новембра 1918. године умро је у Лондону, у Француској болници Шафсбери авени српски социјалиста, велики борац за човечанска права Душан Поповић. Умро је један велики патриота, који није доживео да сазна (само за два дана) за коначну победу нашу и наших савезника.

Он је сахрањен 11. новембра — на дан када је потписан армистис, на дан када би живи Душан Поповић могао кренути у своју рођену — ослобођену земљу да настави борбу и да ствара нова дела за наш социјални и културни развитак. Његови другови у Лондону решили су да га сахране на Гробљу Хајгет — поред његовог учитеља Карла Маркса.

Од 11. новембра 1918. године прошло је четврт века да нико више није водио рачуна о њему: гроб је обрастао коровом и преко њега је била једна стаза. Спремали су се да га прекопају, али благодарећи материјалној помоћи коју је указала југословенска колонија 11. новембра ове године откриће се спомен плоча покојном Душану Поповићу.

*

Понављам, то је било у Лондону 1918. године. А знате ли шта је било у Југославији те исте 1918. године? Поручник Видман је добио државну помоћ с тиме да станује у Земуну!

*

Госпође и Господо,
Другови и Другарице,

У новој Југославији ма какви били режими, о Душану Поповићу, његовим друговима, као и о новим југословенским Поповићима из овог рата, из ове борбе, писаће се студије, књиге, а умрлим и погинулим дизаће се светли споменици на највишим хумкама.

Али поручнике Видмане не само да држава неће више помагати, него обратно: неће им бити ни живота у слободној Југославији.

*

Смрт фашизму — Слобода народу!
Слава Душану Поповићу!

Прилог II

ДУШАН ПОПОВИЋ — рођен 24. децембра 1884. у селу Драгову, округу моравском.

Од 1903. године био је сарадник *Радничких новина*, а доцније и главни уредник. Радио је на часопису *Борба* који је покренуо са Димитријем Туцовићем. Много је допринео на изградњи првог Радничког дома у Београду. Преводио је дела Карла Маркса, Бебела, Кауцког, Жил Гедд и других социјалистичких писаца.

За време прошлог рата 1915. године, под окупацијом, успео је да оде на конференцију у Стокхолм, где је 1917. године, као секретар Српске социјалистичке партије написао своју чувену брошуру *Апел културним народима*, у којој је тачно и снажно описао рад окупаторских влада. Да, влада, али не народе које су оне водиле на злочин.

Изнурен борбом, он је умро у Лондону 8. новембра 1918. године, а на данашњи дан другови су га сахранили (по његовој предсмртној жељи) на гробљу Хајгет поред његовог духовног вође Карла Маркса.

На данашњи дан, пре двадесет шест година потписан је армистис (примирје). Његова ослобођена отаџбина изгубила га је у моменту када би живи Душан Поповић био можда најпотребнији да настави борбу и да ствара нова дела за наш социјални и културни развитак.

Умро је млад у тридесет трећој години!

Душане Поповићу!

У грозоти рата и у мраку живота био си она светла луча што нам указује прави пут!

Борио си се храбро и у тој неједнакој борби пао си као рањени соко, крвљу попрсканим перјем, пао си на ово благо острво, где си, изнурен, подлегао ранама, јер си до последњег дана — тежио за својим народом и за његовом слободом.

Данас, почивај мирно, Душане Поповићу! Твоје село Драгово, на Морави ослободила је Црвена армија, а наша Народна војска ускоро ће ослободити целу Југославију...

И опет ћемо бити слободни! Овога пута биће она слобода за коју си се ти за живота борио, а коју су твоји ученици — наставили.

Слава борцима палим за народну слободу!

Слава Душану Поповићу!

Прилог III

АМБАСАДИ ФЕДЕРАТИВНЕ ДЕМОКРАТСКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Л О Н Д О Н

Пред свој одлазак за Француску, а затим у земљу, остављам у аманет тој Амбасади да одржава гроб нашег социјалистичког вође Душана ПОПОВИЋА, исто онако како што то чини Совјетска Амбасада са гробом Карла Маркса (Господин Азабагић може вам помоћи чисто са административне стране).

Што се тиче спомен плоче на кући, где је пре 160 година станао Доситеј ОБРАДОВИЋ, пошто се Одбор растурио одласком појединих чланова у земљи, то нам је остало да доплатимо за саму плочу још £ 15 (Господин Побера, Секретар Одбора, може вам дати потребне податке, јер он познаје власника куће, као и мајстора који прави плочу). — Ако буде свечано отварање, онда поред наше Амбасаде, власника куће, могао би присуствовати и сам Lord Mayor града Лондона, пошто се иста кућа налази у самом City of London-у (27, Clement Lane). Мислим да би било могуће уредити и присуство самог британског Министра просвете. Додајем да ми је Проф. Лаврин обећао да ће заинтересовати о том и позвати као представнике четири професора разних Университета у Великој Британији.

О детаљима боравка Доситеја ОБРАДОВИЋА у Лондону, ја ћу из Париза послати проф. Morrissonu моју Конференцију да је преведе на енглески и она ће изаћи у THE SLAVONIC AND EAST EUROPEAN REVIEW, по тражењу Проф. ROSE-а, Директора Института словенских наука на Лондонском Университету.

Ако неко од наших буде радио у британском Музеју, за прво време око тражења документације, најбоље му може помоћи Проф. Лаврин.

У Институту Карла Маркса, налази се брошūra Душана Поповића »APEL CIVILIZOVSNIM NARODIMA« Stockholm 1917. Молим да наша пропаганда све брошуре, књиге које буду излазиле о нашој земљи шаљу и на тај Институт, ради оснивања библиотеке о нашим питањима, а коју сам ја тек започео да стварам.

Михаило Ковачевић,

Члан Народног позоришта у Београду

Лондон, 30. маја 1945.

GIVEN AT THE GENERAL REGISTER OFFICE,
SOMERSET HOUSE, LONDON.

CERTIFIED COPY OF AN ENTRY OF DEATH
(6 & 7 W.M. IV., CAP. 86).

Sec. 37 of the above Act provides that "for every funeral service of this kind there shall be paid the sum of twenty shillings, and the sum of five shillings for every certificate, copy of the register, or other certificate, and the sum of one shilling and sixpence for every certificate, copy of the register, or other certificate, and the sum of one shilling and sixpence for every certificate, copy of the register, or other certificate, and the sum of one shilling and sixpence for every certificate, copy of the register, or other certificate."

REGISTRATION DISTRICT ST. GILES									
DEATH in the Sub-District of <u>st. Giles and Bloomsbury</u> in the County of <u>London</u>									
(a) No.	(b) When and Where Died.	(c) Name and Surname.	(d) Sex.	(e) Age.	(f) Rank or Profession.	(g) Cause of Death.	(h) Signature, Description and Residence of Informant.	(i) When Reported.	(j) Signature of Registrar.
595	Eighth November 1918 French Hospital Shaftesbury Avenue	Douhan Popovitch	Male	33 years	Of 26 Bernard Street W.C. Journalist	1. Acute Appendicitis 2. Peritonitis Certified by J. Brovey M.D.	Z. Oetojich Present at death 48 Torrington Square W.C.	Fourteenth November 1918.	W.D. Parkhouse Deputy Registrar

CERTIFIED to be a true Copy of an Entry in the Certified Copy of a Register of Deaths in the District above mentioned.

GIVEN at the GENERAL REGISTER OFFICE, SOMERSET HOUSE, LONDON, under the Seal of the said Office, the 4th day of September 1918

D 23850

"Seal of the Registrar General."
"The Certificate is issued in pursuance of the Act of 1857 (W.M. IV., CAP. 86), sec. 37 & 38. Section 38 of the Act provides that "All Certified Copies of Entries, purporting to be sealed or stamped with the Seal of the Registrar General, shall be taken to be true, unless the contrary is proved." Section 39 of the Act provides that "Any person who (1) falsifies any of the particulars in this Certificate, or (2) uses a falsified certificate as true, knowing it to be false, is liable to Prosecution."

ODBOR ZA PODIZANJE SPOMENIKA
DUŠANU POPOVIĆU
NA GROBLJU U HIGHGATE

ima čast pozvati

na Komemorativni Zbor u
JUGOSLOVENSKOM DOMU

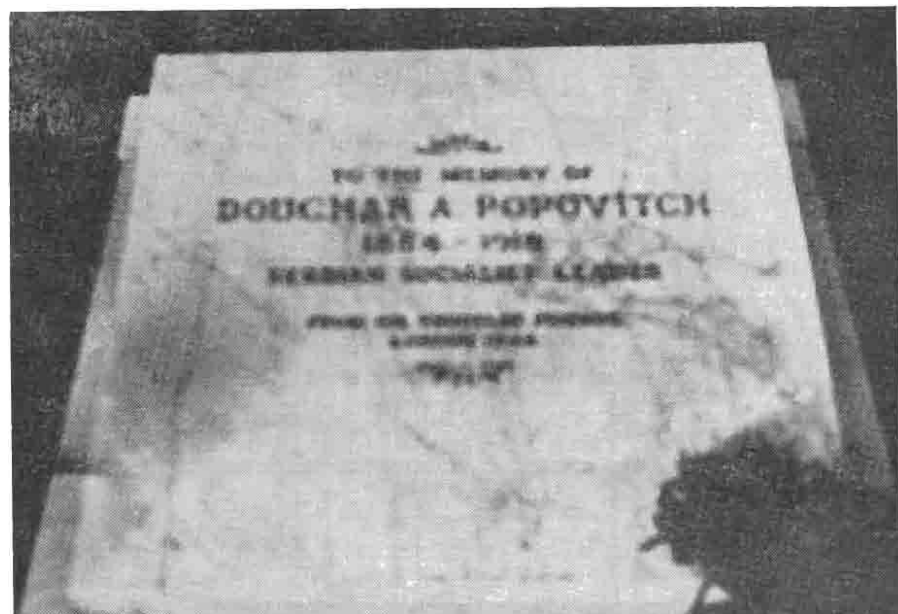
2, Lowther Gardens, Exhibition Road, S.W.7

u Sredu, 8 Novembra, 1944, u 18.00 časova

Позивница Одбора за подизање споменика на Комеморативни збор
8. XI 1944

Фотос глумца Михаила Ковачевића из 1943. године, снимљеног у униформи
у Лондону

Надгробна плоча Душана Поповића на гробљу Хајгејт

Присутни на откривању надгробне плоче Душана Поповића 11. новембра 1944. на гробљу Хајгејт у Лондону. Први десно: Михаило Ковачевић говори

THE ERECTION OF THE MONUMENT TO DUŠAN POPOVIĆ IN LONDON IN 1944

Summary

Actor and director Mihailo Kovačević (Beograd, 1891 — Paris, 1961) organized, with the aid of the members of Yugoslav colony in London, 1944 the collection of financial help for the restoration of the tomb of the leader of the Serbian Socialist Movement Dušan A. Popović. At the commemoration meeting, held in the Yugoslav Home in London on the 8th of November 1944 he made a speech which is reproduced integrally here, as well as the words he spoke above the tomb on the 11th of November 1944.

An important aspect of Kovačević's speeches is the testimony of the influence exerted by Dušan Popović's journalistic and public political action upon the younger generation of Serbian youth in the first decade of this century.